

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35299
Nom: Intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1203 - Grau Logopèdia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1203 - Grau Logopèdia	Intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

BRINES BENLLIURE LOURDES

ESPERT TORTAJADA RAUL

RESUM

L'assignatura "Intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius" proporcionarà als alumnes/as els coneixements bàsics i aplicats sobre el tractament terapèutic no farmacològic utilitzat en l'actualitat amb pacients afectes de patologies neurodegeneratives del Sistema Nerviós Central. Es tracta d'un tema de profund calat en la societat actual donada la quantitat de demències que són diagnosticades dia a dia i la gran repercussió que tenen sobre la vida diària d'aquests pacients, tant en el llenguatge com en altres àrees de la cognició. Aquesta assignatura està connectada amb la matèria cursada en segon curs "Trastorns neurodegeneratius", en la qual els alumnes han adquirit els coneixements teòrics necessaris i les destreses pràctiques suficients com per a realitzar el diagnòstic d'un pacient amb demència i el seu perfil neuropsicològic i logopèdic precís. Comença per delimitar el camp d'actuació de la intervenció logopèdica en la població major i en els trastorns neurodegeneratius a través de dues nocions fonamentals: el concepte de qualitat de vida i el pla terapèutic funcional, que s'insereix el model de Classificació Internacional del Funcionament, la Discapacitat i la Salut (CIF). L'assignatura aborda el concepte d'estimulació cognitiva en profunditat, incidint en la part referida al llenguatge i les seues possibilitats d'estimulació/rehabilitació en les demències; les bases neurobiològiques que possibiliten la pròpia existència del tractament de la cognició així com la formació sobre els protocols d'actuació en àrees funcionals de la cognició i programes específics d'estimulació cognitiva. Després d'això, el

desenvolupament de l'assignatura per blocs permetrà a l'alumnat aprofundir en el coneixement i aplicació de les diferents estratègies i actualitzats programes d'intervenció logopèdica en el camp de les malalties neurodegeneratives en relació als processos d'expressió, funcionament oral no verbal i comunicació.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

1203 - Grau Logopèdia

Obligació d'haver superat prèviament l'assignatura

35272 - Anatomia dels òrgans del llenguatge i l'audició

35273 - Fisiologia dels òrgans del llenguatge i l'audició

35291 - Trastorns neurodegeneratius

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

És altament recomanable haver adquirit soltesa a l'hora de realitzar una avaluació neuropsicològica i logopèdica a persones majors de 65 anys, inclòs pacients amb algun trastorn neurodegeneratiu, ja que es parteix d'aquesta base per realitzar la intervenció objecto d'aquesta assignatura.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdica, tant individuals com col·lectius, i establir objectius i etapes, amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços i adequats, i atenent les diferents etapes evolutives de l'ésser humà, incloent-hi la perspectiva de gènere.

L'alumne/a coneixerà les diferents tècniques d'intervenció en trastorns neurodegeneratius vinculats a la logopèdia

L'alumne/a podrà programar una intervenció en un cas clínic neurodegeneratiu.

Presentar una adequada producció de la parla, estructuració del llenguatge i qualitat de la veu.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguem transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloquen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Marc de la intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius

El propòsit d'aquesta unitat temàtica és delimitar el camp d'actuació de la intervenció logopèdica en la població major i en els trastorns neurodegeneratius a través de dues nocions fonamentals: el concepte de qualitat de vida i el pla terapèutic funcional, que s'insereix el model de Classificació Internacional del Funcionament, la Discapacitat i la Salut (CIF).

2. Intervenció logopèdica en els trastorns motors de l'expressió i les funcions orals no verbals en les malalties neurodegeneratives

En aquesta unitat temàtica s'exposen els diferents enfocaments, tècniques i programes d'intervenció logopèdica enfocats a abordar les diferents alteracions de l'expressió i de les funcions orals no verbals en la població amb malalties neurodegeneratives.

3. Estimulació Cognitiva

Delimitació conceptual. Es delimita el significat de l'Estimulació Cognitiva i la seua diferència amb la Rehabilitació Cognitiva en referència a la mena de pacients diana i a les expectatives a ponderar en el seu tractament terapèutic. Variables relacionades amb l'entrenament cognitiu.

4. Protocols i programes d'Estimulació Cognitiva

En aquesta unitat temàtica, s'aprofundeix en els programes d'Estimulació Cognitiva: ROT (Orientació a la realitat); Reminiscència; TRG (Teràpia de reactivació global; PIGA (Programa d'Estimulació Cognitiva Adesma), PPI (Programa de Psicoestimulació Integral), Estimulació per Snoezelen. Igualment es dona a conèixer plataformes d'estimulació cognitiva organitzades entorn de la intervenció d'àrees funcionals.

5. Intervenció logopèdica en les alteracions del llenguatge i de la comunicació en els trastorns neurodegeneratius

La comunicació i les demències: caracterització i enfocaments terapèutics. L'aproximació funcional en les alteracions del llenguatge. Programes d'intervenció logopèdica en les alteracions de la comunicació en els trastorns neurodegeneratius. Disseny i implementació de sistemes de comunicació alternativa i augmentativa (CAA) com a recurs potencial per a donar suport a la comunicació en les malalties neurodegeneratives.

6. Implicacions ètiques d'intervenció logopèdica en malalties neurodegeneratives

Tema transversal que es desenvolupa, al llarg de les diferents unitats temàtiques, a través de l'anàlisi de supòsits i casos reals. Els continguts d'aquesta unitat abasten l'atenció a la família i el context de vida del pacient; qüestions ètiques i deontològiques de la pràctica logopèdica així com l'anàlisi de les perspectives d'intervenció i marcs d'actuació logopèdics en les malalties neurodegeneratives. Assessorament familiar i elaboració d'informes.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Laboratori	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	30,00
Estudi i treball autònom	35,00
Preparació de classes	15,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	5,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

- Classes magistrals mitjançant presentacions power-point i videos adjunts sobre intervenció en patologies neurodegeneratives relacionades amb la Logopèdia Clínica.
- Pràctiques sobre com realitzar intervencions en patologies neurodegeneratives i videos de casos clínics amb pacients reals sobre diverses intervencions en patologies neurodegeneratives.
- Tutories programades individuals i grupals.
- Supervisió de treballs pràctics, orientació i resolució de dubtes.
- Treball autònom de l'estudiant: revisió de casos, preparació de treballs pràctics, programació d'intervenció en patologia neurodegenerativa, elaboració d'informes.
- Estudi de l'alumne/a, preparació i realització de les proves d'avaluació.

AVALUACIÓ

La informació per obtenir la qualificació final de l'assignatura s'obtindrà mitjançant dos procediments bàsics: avaluació final individual (examen final) i avaluació continuada o de progrés (activitats, informes i/o treballs individuals i de grup).

L'avaluació final individual, que reflectirà el nivell assolit al final del procés d'aprenentatge de l'assignatura, es realitzarà mitjançant examen escrit i representarà el 70% de la qualificació de l'assignatura, amb un valor màxim de 7. L'examen serà teòric -pràctic mitjançant preguntes tipus test amb tres alternatives i podent incloure diversos casos pràctics amb preguntes tancades referides al cas. Caldrà obtenir una qualificació de 5 en aquesta prova test per superar l'assignatura.

L'avaluació continuada o de progrés del treball realitzat pels estudiants al llarg del curs es realitzarà a partir dels informes, comentaris escrits i orals i activitats realitzades a les sessions pràctiques que versaran sobre intervenció logopèdica en casos reals de pacients amb trastorns neurodegeneratius. Aquesta avaluació representarà el 30% de la qualificació de l'assignatura. Dins l'avaluació continuada es distingeixen dues parts ben diferenciades:

1.- Informe de les sessions pràctiques. Es farà un únic informe de pràctiques amb valor màxim de 2,50 punts. Les característiques es detallaran al començament del curs. Caldrà obtenir una qualificació de 5 a l'informe per superar l'assignatura.

2.- Altres activitats realitzades a les classes presencials: treballs individuals i participació activa en les activitats realitzades a classe, etc. El valor d'aquesta part és un màxim de 0,50 punts.

Les notes obtingudes a l'Informe de les sessions pràctiques es guardaran per a la segona convocatòria. Els treballs que no es presenten en el temps i forma requerits seran recuperables mitjançant prova escrita que es realitzarà en acabar la prova final oficial.

L'assistència a les classes pràctiques és obligatòria i per aprovar l'assignatura cal assistir com a mínim a un 80% de les classes. La no-assistència ha de ser deguda a raons de força major ben documentades (condició de salut sobreenfada, mort de familiar fins a tercer grau, citació judicial, examen oficial, acompanyament a un familiar de primer grau per motius mèdics).

El/la professor/a podrà requerir entrevistes individuals o en petit grup per verificar el grau de participació i la consecució dels objectius que es persegueixin en qualsevol tasca desenvolupada. No acceptar aquesta verificació suposarà no superar la tasca/activitat en qüestió.

Donades les característiques de la matèria i de la titulació, s'exigirà un alt domini del llenguatge escrit a la presentació d'informes i activitats escrites.

La matrícula d'honor (MH) s'atorgarà a aquells alumnes que la nota de l'assignatura siga igual o superior a 9 i a la més alta del seu grup. L'obtenció de matrícula d'honor queda supeditada a la realització d'un examen extraordinari oral en el cas de que dos estudiants tinguen la mateixa nota i només siga possible atorgar una MH. En cap cas aquest procediment restarà nota.

La còpia manifesta de qualsevol prova, tasca, activitat o informe, ja siga individual o grupal, que serveixi a efectes d'avaluació a l'assignatura, impossibilitarà superar la matèria. Davant de pràctiques fraudulentas es procedirà segons el que determina el Protocol d'actuació davant de pràctiques fraudulentas a la Universitat de València (ACGUV 123/2020): <https://www.uv.es/sgeneral/Protocols/C83sp.pdf>

BIBLIOGRAFIA

Bàsica

- Sánchez Gil, C., González Martín, E., Mendizábal de la Cruz, N., y Jimeno Bulnes, N. (2023). Guía de intervención logopédica en los trastornos neurocognitivos y del envejecimiento. Madrid: Editorial Síntesis.
- De las Heras, G., y Simón, T. (2018). Logopedia y enfermedades neurodegenerativas. Valencia: Nau LLibres.
- Young, T; Manthorp, C., y Howells, D. (2010). Comunicación y Demencia. Nuevas Perspectivas, Nuevos Enfoques. Editorial UOC.
- Bruna Rabassa, O., Signo Miguel, S., Molins Sauri, M. (2018). Intervención neuropsicológica en los trastornos neurodegenerativos. Madrid: Editorial Síntesis.
- Volkmer et al. (2020). Speech and language therapy approaches to managing primary progressive aphasia. Pract Neurol.20(2): 154 -161.

Complementària

- Melle, N. (2007). Guía de intervención logopédica en disartria. Madrid: Síntesis
- Duffy, J.R. (2013). Motor Speech Disorders: substrates, differential diagnosis, and management. St Louis, Missouri: Mosby.
- Bergado-Rosado JA, Almaguer-Melian W. (2000). Mecanismos celulares de la neuroplasticidad. Revista de Neurología 31: 1074-95.
- Zurita, A. (2014). Guía de intervención logopédica en la enfermedad de Parkinson. Barcelona: Masson.
- Clavé, P., y García, P. (Ed). (2011). Guía de diagnóstico y tratamiento nutricional y rehabilitador de la disfagia orofaríngea. Barcelona: Glosa.

- Paniagua, J., Susanibar, F., Murciego, P., Giménez, P., y García, R. (Coordinadores) (2019). Disfagia. De la evidencia científica a la práctica clínica. Volumen I y II. Madrid: Giuntieos.
- Hickey, E., y Bourgeois, M. S. (2017). Dementia: Person-Centered Assessment and Intervention. New York and London: Taylor & Francis Group.
  - Peña-Casanova J. (1999). Activemos la mente. Barcelona: Fundació La Caixa.
  - Schrauf, Robert W. (2014). Dialogue and Dementia: Cognitive and Communicative Resources for Engagement. New York and London: Taylor & Francis Group.
  - Simmons-Mackie, N., King, J., y Beukelman, D. (2013). Supporting Communication for Adults with Acute and Chronic Aphasia (Augmentative and Alternative Communication Series). Brookes Publishing Co.